

doveo je do otežanog funkcioniranja školskog sustava. Školske institucije u Metkoviću i njegovu okružju u razdoblju tranzicije na lokalnoj razini potvrđuju sličnosti s prilikama u drugim dalmatinskim sredinama. Osim kompleksne upravne strukture i paralelizma vlasti koji je bio prisutan, osobito u prvo vrijeme nakon raspada Monarhije, ne mogu se zanemariti ni posljedice koje su ratne godine ostavile na materijalno stanje škola i ekipiranost učiteljskog osoblja. Navedeni problemi odrazili su se također na rad kotarskih školskih vlasti u Metkoviću zbog nepopunjenog mjesta kotarskog školskog nadzornika tako da je poslove nadzora škola u Metkoviću i okolici obavljao kotarski školski nadzornik iz Makarske. Stanje se promijenilo kad je odlukom Pokrajinske vlade za Dalmaciju 1921. bio izabran školski nadzornik za kotar Metković. Turbulentno političko razdoblje nakon raspada Monarhije odrazilo se na stanje školstva u Metkoviću i njegovu okružju, a nesređene političke prilike utjecale su na složenost stanja u školstvu koje se nastojalo prilagoditi novim državno-pravnim okolnostima koje su nastajale.

Luka Bebić

hrvatski političar

OTKRIVANJE BISTE STJEPANA RADIĆA U METKOVIĆU 1971.

Godina 1971. bila je godina hrvatskog proljeća, ali i 100. obljetnica rođenja Stjepana Radića, vođe HSS-a i hrvatskog naroda koji je od početka 20. stoljeća do svoje mučeničke smrti bio neupitnim predvodnikom i autoritetom za cijeli hrvatski narod. Odbor Matice hrvatske u Metkoviću na čelu s aktivistima i predvodnicima (prof. Ivan Jurić, Ratko Krstičević, pjesnik Vladimir Pavlović i dr.) odlučio je u povodu 100. obljetnice rođenja podignuti bistu Stjepanu Radiću. Izrada biste povjerena je akademskom kiparu iz Tuzle Srećku Galiću, podrijetlom iz obližnje Bijače. Osobito se svojim prilogom istaknuo popularni hrvatski pjevač Vice Vukov. Odbor Matice hrvatske pozvao je istaknutog povjesničara i publicista, hrvatskog domoljuba dr. Franju Tuđmana da otkrije bistu. U međuvremenu su, dok se izrađivalo postolje i postavljala bista, 1. prosinca, objavljeni zaključci sjednice Predsjedništva SKJ-a u Karađorđevu kojim je osuđeno hrvatsko rukovodstvo i pokret hrvatskoga proljeća te je najavljen progon mnogih koji su ga podržavali.

Veliki broj Metkovaca, Neretvana i Hercegovaca okupio se 5. prosinca, a na svečanoj su bini pred otkrivanje bili: dr. Franjo Tuđman, prof. Ivan Jurić, Ratko Krstičević, Vladimir Pavlović, dr. Stijepo Obad, Franjo Marinković, Vlado Nikolić i Luka Bebić.

Moj je govor snimljen i preslušan u Splitu pred okružnim tužiteljima i službenicima UDBA-a, a po pričanju Ante Tolića (javnog tužitelja rodom iz Vrgorca), jedan je od šefova UDBA-e rekao kad sam spomenuo Tita i brigadu "Braća Radić": "Vidi maloga mulca!"

Samo dva dana nakon otkrivanja biste pozvao me na razgovor službenik UDBA-e iz Splita. Zahtijevao je da kažem što je govorio dr. Tuđman s kojim sam bio na večeri 4. prosinca. Dotad sam pročitao sve što je objavio dr. Tuđman tako da sam ponovio ono što je on već objavio. Također sam mu rekao da je po mojem mišljenju dr. Tuđman sanjao neovisnu hrvatsku državu. Rekao sam mu i da Tuđman nije izriječno spominjao neovisnu hrvatsku državu, ali ju je sanjao u budućnosti. Kako znamo, dr. Tuđman ju je dosanjao i predvodio borbu za njezino ostvarenje.

Anja Batina

Prehntit d.o.o.

anja@prehntit.hr

Vlatko Roland

Prehntit d.o.o.

vlatko@prehntit.hr

Dragan Tasić

Prehntit d.o.o.

dragan@prehntit.hr

DIGITALIZACIJA PODATAKA, MODELIRANJE TERENA I 3D VIZUALIZACIJA OBJEKATA ZA POTREBE PLANIRANJA PAMETNOG GRADA

Otkad čovjek istražuje okolinu koja ga okružuje, pojavila se potreba za prikazivanjem prostora oko njega. Prikazivanje je prostora u počecima bilo ograničeno na 2D vizualizaciju u vidu analognih karata, a razvojem tehnologije, znanja i dostupnosti digitaliziranih podataka utemeljenim na politici potpunog i otvorenog pristupa, sve češće se prakticira digitalno prikazivanje prostora 3D modeliranjem terena. 3D vizualizacija prostora bitan je segment za potrebu planiranja pametnog grada i kao podrška odlučivanju pri planiranju urbane infrastrukture. Modeliranje grada prikazano je na području naselja Metković, a obuhvaća prikupljanje podataka snimanjem iz zraka bespilotnom letjelicom, obradu zračnih snimaka i izradu digitalnog ortofota i digitalnog modela površina te 3D vizualizacije objekata s razinom detaljnosti LoD2. Digitalna je stvarnost podloga za provedbu prostornih analiza za druge projekte te podloga za javnu objavu otvorenih podataka prema građanima.

Željko Žderić

zeljko.zderic@konstruktor.hr

Smiljan Gluščević

muzejski savjetnik, znanstveni savjetnik
sgluscevic52@gmail.com

METKOVSKI MOSTOVI

Lijeva i desna strana Neretve oduvijek su na neki način morale komunicirati. Najprije se odvijao prijevoz manjim ili većim lokalnim plovilima (trupama i lađama), a onda su se obale, već prema tome o kojem je vremenu bila riječ, počele spajati mostovima. Najprije je to bio drveni most, smješten dvjestotinjak metara uzvodno od današnjeg, vjerojatno još iz prve polovice 19. stoljeća, a 1895. zamijenio ga je željezni most nazvan Mostom carice Jelisave, prema imenu habsburške carice. Izvorni projekt mosta čuva se u Zadarskom arhivu. Bio je napadnut vlagom, ali je restauriran i sačuvan.

Most je izgradilo poduzeće JG. GRIDL iz Beča. Konstruktivno je bio riješen trima otvorima, svakim po 48,9 metara, ukupne dužine 146,7 metara, dok je slobodna širina za promet iznosila 4,5 metara. Niveleta je na 2,5 metara od najviše vode. Upornjaci i dva stupa u koritu Neretve temeljeni su na zabijenim drvenim pilotima. Na njima su izgrađeni betonski upornjaci i stupovi u kamenoj oblozi. Rasponska konstrukcija sastoji se od 3 x 2 rešetkasta luka. Proračunsko je opterećenje mosta bilo ljudska navala od 460 kg/m² i teretna kola od 12 tona. Elementi mosta proizvedeni u tvornici spajali su se na gradilištu zakovicama. Svi su spojevi obrađeni i vidljivi u projektu. Proračun je mosta učinjen detaljno u to vrijeme uobičajenim metodama. Proračun je vidljiv i razumljiv. Izgradnja mosta odvijala se uz uporabu „makara“ za zabijanje pilota, drvenih pomoćnih skela za montažu i drvenih jarmovina kao nosivim konstrukcijama dizalica s vitlima.

Most je više puta bio oštećen, a horizontalna je nosiva konstrukcija 1973. zamijenjena novom. Donji ustroj ostao je od starog mosta.

don Mile Vidović

Svećenik u mirovini
donmilevidovic@gmail.com

JOSIP MARIJA CAREVIĆ (1883. – 1945.), DUBROVAČKI BISKUP

Otac biskupa Carevića podrijetlom je iz Stona, bio je državni činovnik. Kao mladić i državni službenik doselio se u Metković, gdje je upoznao djevojku Stanislavu Jeramaz kojom se 1881. oženio. Njegov sin Josip Marija Julije rođen je 16. veljače 1883. Imao je još dva brata i tri sestre. Nakon osnovne škole Josip Marija odlučio je poći u sjemenište i postati svećenik. Svih osam gimnazijskih razreda završio je s odličnim uspjehom i splitski